

**GREEN
DEAL**

013.
DUURZAME
ZORG

Green Deal

013 DUURZAME ZORG

Voortgangsrapport 2025

Vlaamse
overheid

GREENDEALS.BE

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Karine Moykens
Secretaris-generaal
Departement Zorg
Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel
www.departementzorg.be

Samenstelling

Afdeling Beleidscoördinatie

Depotnummer

D/2026/3241/194

INHOUD

Samenvatting.....	4
Algemene informatie over de Green Deal Duurzame Zorg.....	5
1. Doelen.....	5
2. Structuur & governance.....	5
3. Deelnemers	7
Activiteiten.....	8
1. Overkoepelend.....	8
2. Natuur en gezondheid.....	9
3. Klimaat en infrastructuur	9
4. Materialen en afval.....	10
5. Geneesmiddelen in water.....	10
Resultaten en impact.....	11
1. Voortgang acties bij deelnemers.....	11
2. Voortgang vuurtorens	14
3. Impactanalyse lerend netwerk	18

Samenvatting

In dit voortgangsrapport, dat verder bouwt op het [eerste voortgangsrapport](#), wordt een stand van zaken opgemaakt voor het jaar 2025.

Volgende ontwikkelingen tijdens 2025 komen onder meer aan bod:

- Evolutie deelnemersveld en werking binnen de thema's
- Georganiseerde activiteiten en bereik van het lerend netwerk
- Voortgang van de gekozen vuurtorens, als tastbare resultaten van de Green Deal (GD), inclusief de eerste realisaties
- Resultaten van de tweede voortgangsrapportage voor de acties van de deelnemers
- Eerste indicatie van de impact van deze GD

Algemene informatie over de Green Deal Duurzame Zorg

In het [eerste voortgangsrapport](#) wordt een algemene introductie over de Green Deal gegeven, aangevuld door de ontwikkelingen gedurende de opstartperiode in 2023 en het jaar 2024. Dit tweede rapport bouwt hierop verder met als focus de ontwikkelingen gedurende het jaar 2025.

1. Doelen

Naast de **vijf overkoepelende doelstellingen** werden in 2024 '**vuurtorens**' gekozen. Dit zijn gewenste, concreet op te leveren resultaten, tools en/of producten tegen het einde van de Green Deal.

→ Deze specifieke doelstellingen staan beschreven in het publiek document [Vuurtorens](#).

Stand van zaken in 2025

- Om gericht toe te werken naar deze vuurtorens werden gedurende 2025 een aantal werkgroepen opgestart (zie volgend onderdeel 'Structuur & Governance');
- Tegen het einde van 2025 werd al een vuurtoren bereikt, namelijk binnen het Lerend Netwerk Circulair Aankopen in de zorgsector (LNCA), met als concreet resultaat een praktische leidraad voor circulair aankopen in de zorg (zie hoofdstuk Resultaten en impact);
- Een voortgangsupdate per vuurtoren is terug te vinden onder het hoofdstuk Resultaten en impact.

De resultaten van deze Green Deal situeren zich **op 3 niveaus**:

- De realisatiegraad van de door de deelnemers zelf gekozen en zelf uit te voeren duurzame acties (zie hoofdstuk Resultaten en impact);
- De activiteiten binnen het lerend netwerk, i.c. de binnen de 4 thema's of overkoepelend georganiseerde activiteiten. Deze hebben als doel de deelnemers te inspireren, kennis en handvaten te bieden, samenwerkingen aan te gaan, enz. (zie hoofdstuk Activiteiten);
- De realisatie van de door de thematrekkers en stuurgroepleden bepaalde vuurtorens (zie hoofdstuk Resultaten en impact).

2. Structuur & governance

Op het niveau van de **Stuurgroep**, met het Departement Zorg als **facilitator**, werden volgende

bijkomende zaken gerealiseerd tegen eind 2025, naast de verderzetting van deze opgestart in 2024:

- De organisatie van het jaarlijks **overkoepelend event** (zie hoofdstuk Activiteiten – overkoepelend);
- De aanpassing en uitstuur van een tweede **voortgangsrapportage** (zie hoofdstuk Resultaten en impact);
- **Connecteren met parallelle initiatieven**, o.a. via het opzetten van nieuwe samenwerkingen met andere Vlaamse Green Deals, uitwisseling met het startend Waals initiatief rond duurzame zorg en betrokkenheid bij relevante calls (bv. ReSUH call);
- Organisatie van **overkoepelende online activiteiten**, naast het live event, op basis van noden én aanwezige capaciteit. Meer bepaald de organisatie van een webinar rond regelgeving gelinkt aan duurzame zorg en een online brainstorm rond (zorg)opleidingen;
- Periodiek opvolgen van de gekozen **vuurtorens**;
- Voorstellen van deze Green Deal aan een **internationaal publiek** tijdens het congres ‘How to implement Health and wellbeing policies on climate change’, georganiseerd door het Departement Zorg samen met het WHO/Europe Regions for Health Network (RHN);
- De integratie van een **impactanalyse** (zie hoofdstuk Resultaten en impact).

Per thema nemen een aantal organisaties een bijkomend engagement op als **thematrekkers**. Deze kerngroep per thema organiseert, op basis van de behoeften, activiteiten ter ondersteuning van de acties van de deelnemers. Per thema bepaalt deze kerngroep zelf hoe ze de werking binnen hun thema concreet aanpakken. Hiernaast werken deze trekkers, samen met andere GDDZ-deelnemers, richting hun zelfgekozen vuurtorens (zie Doelen).

In 2025 werden volgende ontwikkelingen **op het vlak van themawerking** doorgevoerd:

- **Binnen thema Natuur en gezondheid:**

- » Opstart van volgende bijkomende werkgroepen rond de gekozen vuurtorens:

- * Kernteam Biodiversiteit als invalshoek (opgestart in januari 2025)
- * Kernteam Biofilie als invalshoek (opgestart in mei 2025)
- * Kernteam Zorgnatuurinterventies (opgestart in oktober 2025)

Om binnen de werkgroepen tot gedragen documenten te komen worden deze onderling gedeeld, op basis van feedback bijgestuurd en ten slotte gevalideerd tijdens een online overleg.

- » Opstart van een vijfde Community of practice (CoP), genaamd CoP Living Labs, waarvan de eerste activiteit plaatsvond in december.

- **Binnen thema Klimaat en infrastructuur** gingen verschillende KI-teams gericht aan de slag met de gekozen vuurtorens, naast de organisatie van activiteiten. Eind 2025 zijn

volgende KI-teams nog actief:

- » KI-team Energie
- » KI-team Mobiliteit
- » KI-team Voeding
- » KI-team Actieplan duurzaam ondernemen
- **Binnen thema Materialen en afval** werden volgende samenwerkingen opgestart rond de gekozen vuurtorens:
 - » Werkgroep 'Vuurtoren RECYCLE'
 - » Nieuwe samenwerking met FoodWIN m.b.t. 'Vuurtoren REFUSE' in kader van preventie voedselverlies
- **Binnen thema Geneesmiddelen in water** werden volgende bijkomende werkgroepen m.b.t. de gekozen vuurtorens opgestart:
 - » Werkgroep rond de heruitgave van geneesmiddelen
 - » Werkgroep rond het definiëren van duurzaamheidscriteria in het aankoopbeleid van ziekenhuizen
 - » Werkgroep rond het vermijden van contrastvloeistoffen in het leefmilieu (o.a. verkennen mogelijkheid tot opzetten van trajecten met plaszakken op de radiologie-afdeling van ziekenhuizen)
 - » Werkgroep rond de uitrol van de prioriteringstool geneesmiddelen

3. Deelnemers

Deze Green Deal startte op 15 maart 2023 (=Kick-off event) met 146 deelnemende organisaties. Intussen is dit participatief project aangegroeid tot 235 deelnemers. De actuele lijst is terug te vinden op de [website](#).

In 2025 namen 9 nieuwe (of nieuw door fusie) organisaties een engagement op in de Green Deal Duurzame Zorg. Meer specifiek waren dit volgende organisaties:

- AZORG
- Becton Dickinson Benelux
- Lynqo
- Wattson
- Dyna Health
- Living Garden
- Huisartsenvereniging Gent

- UPC KU Leuven
- Hasa Optix

In het totaal is er door alle deelnemers samen momenteel voor **2101 acties** (status maart 2026) geëngageerd. Hiervan varieert het aantal acties per deelnemer van 2 (= de drempelwaarde voor deelname) tot ruim 70 acties.

Activiteiten

Hieronder volgt een overzicht van de activiteiten (incl. uitgestuurde nieuwsbrieven), georganiseerd binnen deze Green Deal in 2025. Naast deze interne activiteiten werden ook relevante, extern georganiseerde activiteiten gecommuniceerd naar de deelnemers en opgenomen op de [website kalender](#).

1. Overkoepelend

- 4 nieuwsbrieven en 2 nieuwsflitsen
Deze nieuwsbrief haalt eind 2025 een bereik van ongeveer 695 personen.
- 4 stuurgroep bijeenkomsten (11/3/2025, 3/6/2025, 23/9/2025, 9/12/2025)
- 3 keer overkoepelend (online) trekkersoverleg (12/2/2025, 29/4/2025, 13/10/2025)
- Overkoepelende webinars of bijeenkomsten
 - » Online workshop Duurzame Zorg in opleidingen (20/2/2025 – 22 deelnemers)
 - » Webinar ‘Welke regelgeving is er en komt op ons af i.v.m. duurzaamheid?’ (18/3/2025 – 93 ingeschreven)
 - » Event ‘2 Jaar GDDZ’ (20/5/2025), inclusief verschillende voorbereidende bijeenkomsten (aantal niet bijgehouden)
Dit live event stond enkel open voor GDDZ-deelnemers (201 ingeschreven).
- Activiteiten gelinkt aan het overkoepelend thema Circulair aankopen
 - » Organisatie Lerend Netwerk Circulair Aankopen (LNCA)
 - * Bereik: eind 2025 telde dit netwerk 115 deelnemers
 - * 4 keer online bijeenkomst LNCA (30/1/2025, 8/5/2025, 1/7/2025, 30/10/2025)
 - » 2 keer live workshop ‘Duurzaam en circulair aankopen in de zorg’ (10/3/2025 – 16 ingeschreven, 12/12/2025 – 13 ingeschreven)
 - » Aparte werkgroepen rond de vuurtorens (aantal niet bijgehouden)
 - » Interactieve webinar ‘Co-creatie voor duurzame zorg: naar een eisenpakket voor geneesmiddelen’ (25/9/2025 - 82 ingeschreven), in functie van gekozen vuurtoren (zie hoofdstuk Resultaten en impact).

2. Natuur en gezondheid

- 1 themanieuwsbrief (218 contacten (eind 2025))
- Trekkersoverleg (3 keer online overleg)
- 1 (online) bijeenkomst van SPOC's van de Communities of Practice (CoP)
- Aparte werkgroepen rond de vuurtorens
 - » Werkgroep ZORGNATUUR-kaart (6 keer online overleg)
 - » Werkgroep ZORGNATUUR-plantenkeuzetool (8 keer online overleg)
 - » Kernteam Biodiversiteit als invalshoek (3 bijeenkomsten, waarvan 1 live)
 - » Kernteam Biofilie als invalshoek (3 keer online overleg)
 - » Kernteam Zorgnatuurinterventies (3 keer online overleg)
- 1 keer Themateam overleg (live op 12/12/2025 – 25 deelnemers)
- Webinar of bijeenkomsten
 - » Online bijeenkomst CoP Biofilie en Gezondheid (28/02/2025 – 35 ingeschreven)
 - » Webinar nieuwe COP “Living Labs Natuur op wandelafstand” (10/12/2025 – 69 ingeschreven)
 - » Kennisdeeldag Natuur op voorschrift: de praktijk van de verwijzing (28/11/2025 – 34 ingeschreven)

3. Klimaat en infrastructuur

- 3 themanieuwsbrieven (260 contacten (eind 2025))
- Trekkersoverleg (4 online overlegmomenten (23/1/2025, 1/4/2025, 17/6/2025, 22/9/2025))
- Bijeenkomsten van de KI-teams (aantal niet bijgehouden)
- Webinars of bijeenkomsten
 - » Opstart werkgroep waterhergebruik en innovatie (i.s.m. thema Geneesmiddelen in water) (14/01/2025 - 12 ingeschreven)
 - » Studiedag Groepscoaching waterscan en waterbarometer (14/01/2025 - 13 ingeschreven)
 - » Workshop verlichting (30/01/2025 - 26 ingeschreven)
 - » Webinar Green teams doen duurzaamheid leven in een organisatie (11/02/2025 - 26 ingeschreven)
 - » Infosessie Energiedelen in zorg- en welzijnssector (20/02/2025 - 37 ingeschreven)

- » Infosessie Duurzaam bouwen - Zorg care Leuven (27/02/2025 - 17 ingeschreven)
- » Event Circulair Bouwen (18/11/2025 - 97 ingeschreven)

4. Materialen en afval

- 2 themanieuwsbrieven (14/5/2025 (bereik 294 contacten), 15/9/2025 (bereik 313 contacten))
- Trekkersoverleg (2 keer online overleg (10/2/2025, 23/10/2025))
- Aparte werkgroepen rond de vuurtorens
 - » Werkgroep 'Vuurtorens RECYCLE' (2 keer online overleg (22/4/2025, 23/9/2025))
 - » Voorbereidende gesprekken i.f.v. nieuwe samenwerking 'Vuurtoren REFUSE' - FoodPlus begeleidingstraject
- Webinars of bijeenkomsten
 - » Studiedag Medische verpakkingen bij BD Benelux (24/04/2025 - 40 ingeschreven)
 - » Inhoudelijke sessie tijdens Food Waste Fest (26/9/2025)

5. Geneesmiddelen in water

- 3 keer live themaoverleg (21/1/2025, 7/5/2025, 18/9/2025)
- Trekkersoverleg (online - 18/12/2025)
- Aparte werkgroepen rond de vuurtorens
 - » Werkgroep rond de heruitgave van geneesmiddelen (online - 5/12/2025 – 10 deelnemers)
 - » Werkgroep rond het definiëren van duurzaamheidscriteria in het aankoopbeleid van ziekenhuizen (5 keer online overleg (14/07/2025, 11/08/2025, 02/09/2025, 25/09/2025, 12/11/2025) – 5 deelnemers)
 - » Werkgroep rond het vermijden van contrastvloeistoffen in het leefmilieu (2 keer online overleg (24/01/2025, 26/11/2025 – 16 deelnemers))
 - » Werkgroep rond de uitrol van de prioriteringstool geneesmiddelen (aantal niet bijgehouden – 5 deelnemers)
- Webinars of bijeenkomsten:
 - » Opstart werkgroep waterhergebruik en innovatie (i.s.m. thema Klimaat en infrastructuur) (14/01/2025 - 12 ingeschreven)
 - » Studiedag Opening Interreg-project PREWAPHARM (24/04/2025)

Resultaten en impact

1. Voortgang acties bij deelnemers

In oktober 2025 werd de tweede vraag tot monitoring uitgestuurd naar alle GDDZ-deelnemers. De focus hierbij lag hoofdzakelijk op een **statusbevraging**.

Deze jaarlijkse rapportage beoogt verschillende doelen:

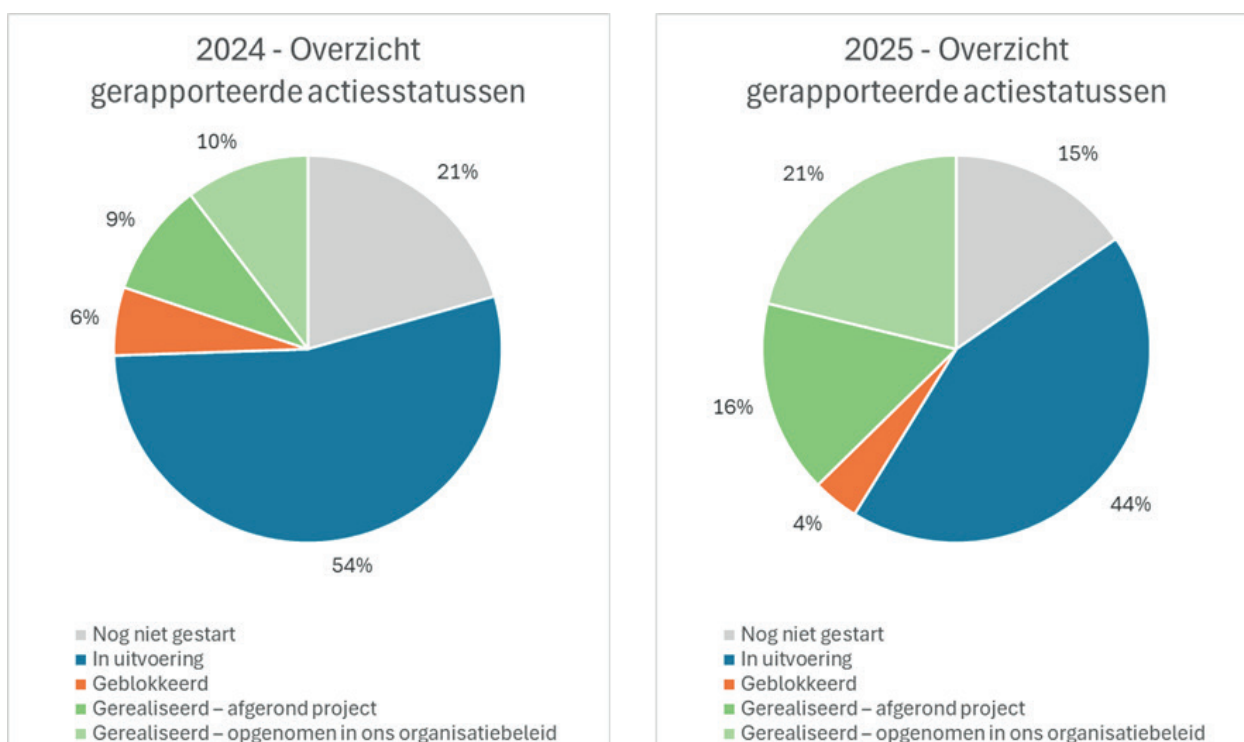
1. Jaarlijkse 'check-in' om de deelnemers rechtstreeks te bereiken en te engageren
2. Voortgang van de acties opvolgen (= statusbevraging)
→ Dit zorgt voor een opvolging van het resultatenniveau 'De realisatiegraad van de door de deelnemers zelf gekozen en zelf uit te voeren duurzame acties'
3. Signalen capteren voor het beleid (incl. enkele vragen naar impact van deze GD)
4. Gericht een aantal cijfers verzamelen

In totaal hebben 168 organisaties de bevraging (deels) ingevuld, wat overeenkomt met **73% van de deelnemers**. Zo werd van de 2030 opgenomen individuele acties een status doorgegeven voor 1424 acties.

Voor doorgave van de status waren er 5 opties:

- Nog niet gestart
- Gestart, maar nu geblokkeerd
- In uitvoering
- Gerealiseerd – afgerond project
Actie met een duidelijk eindpunt/resultaat/product
- Gerealiseerd – opgenomen in ons organisatiebeleid
Actie zonder duidelijk eindpunt (bv. continu in werking of een andere mindset/reflex), maar nu ingebed in het intern regulier beleid.

Uit de gerapporteerde statussen van de opgenomen acties (zie Figuur 1) blijkt dat **eind 2025 37% van de acties inmiddels gerealiseerd is** (tegenover 19% in 2024) en 44% in uitvoering (54% in 2024). Daarnaast werd 4% van de acties als geblokkeerd geregistreerd (6% in 2024) en was 15% nog niet opgestart (21% in 2024). We zien dus een positieve evolutie in de zelfgekozen acties van de deelnemers.

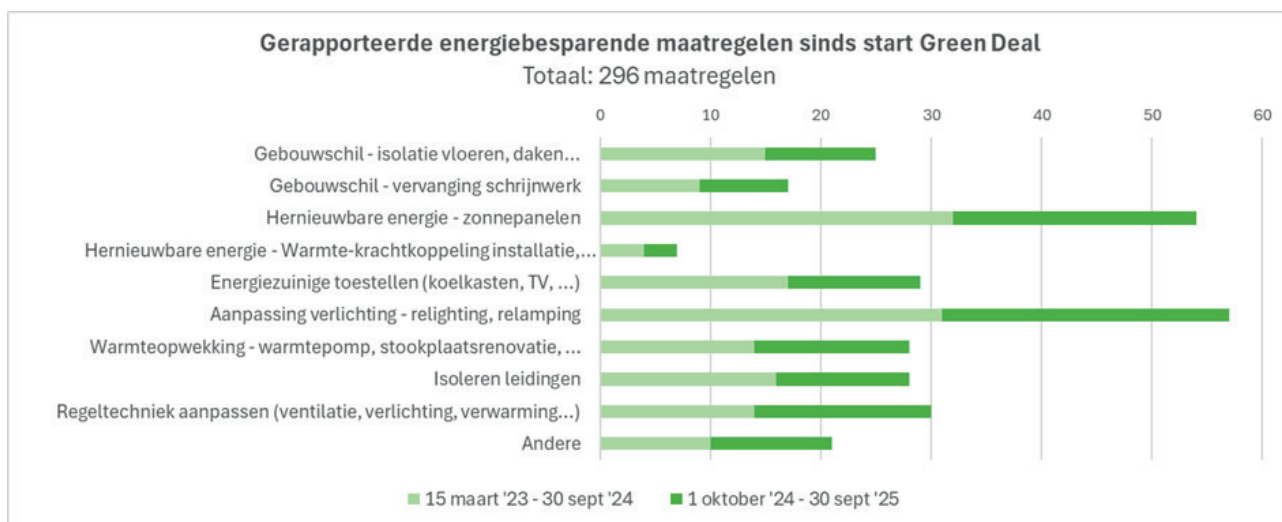

Figuur 1. Overzicht van de status van de gerapporteerde acties. Dit waren 1422 acties in de monitoring van eind 2024 en 1424 acties in de monitoring van eind 2025.

Naast de voortgangstatus werden ook enkele kwantitatieve en kwalitatieve data verzameld als indicatie van duurzame resultaten op het terrein. Hieronder enkele uitgelichte voorbeelden voor elk thema.

Sinds het kick-off moment werd het equivalente oppervlak van minstens 23 voetbalvelden aangepast op sites van deelnemende organisaties. Dit zijn vierkante meters die water doorlaatbaar, meer biodivers en/of therapeutisch werden ingericht. Gezien de lage responsgraad (50 organisaties in 2024 en 22 organisaties in 2025) op deze vraag naar kwantitatieve data gelinkt aan de acties binnen Natuur en Gezondheid is dit een onderschatting van het werkelijk aangepaste oppervlak.

M.b.t. energie, gecoverd binnen het thema Klimaat en infrastructuur, werd sinds de start van deze Green Deal minstens 296 energiebesparende maatregelen uitgevoerd (zie Figuur 2) bij de 90 deelnemende organisaties ([actie II.2.4](#)). Dit kan gaan over kleine aanpassingen, bv. de optimalisatie van bestaande technieken, tot grotere investeringen zoals isolatie en de plaatsing van zonnepanelen.

Figuur 2. Overzicht gerapporteerde energiebesparende maatregelen sinds de start van de Green Deal Duurzame Zorg. Deze maatregelen werden door 52 organisaties doorgegeven eind 2024 en door 42 deelnemers eind 2025. Deze vraag werd enkel voorgelegd aan de organisaties die bij de start intekenden op actie II.2.4 rond energiebesparende maatregelen.

Voor het verhogen van het aanbod gezonde, plantaardige voeding rapporteerden ingetekende deelnemers op deze actie ([actie II.2.9.](#)) eind 2025 een gemiddeld vegetarisch/plantaardig aanbod bij de hoofdgerechten van 25%.

Binnen het thema Materialen en afval rapporteerden 6 van de 11 actieve intekenaars op actie III.1.9 ([actie III.1.9. Test-case vervanging singe-use product operatie-/verzorgingsruimte](#)) eind 2025 24 nieuwe en lopende praktijk- en piloottesten.

Gelinkt aan het thema Geneesmiddelen in water werden gedurende de laatste rapporteringsperiode (1 oktober 2024 t.e.m. 30 september 2025) bij de deelnemers twee hotspotanalyses uitgevoerd. Daarnaast werden vier nieuwe use cases naar methoden om geneesmiddelen versterkt te kunnen afbreken opgezet en één nieuw pilootproject m.b.t. het apart houden van stromen opgestart (gelinkt aan [acties IV.3.1., IV.3.2. en IV.3.3.](#))

Bij deze tweede monitoring werden ook vragen voor impactmeting van deze Green Deal gesteld. De resultaten hiervan zijn mee opgenomen onder punt 3 'Impactanalyse Lerend Netwerk' (zie verder).

2. Voortgang vuurtorens

In dit onderdeel volgt een update over de voortgang van de vuurtorens, gebundeld per thema (of overkoepelend) en gestructureerd aan de hand van de status op het einde van 2025.

1. Overkoepelende vuurtorens

Gerealiseerd

Binnen het Lerend Netwerk Circulair Aankopen in de zorgsector (LNCA) werd een praktische en laagdrempelige leidraad opgemaakt voor aankopers binnen de zorgsector. Deze publicatie biedt heldere tips, tools en reflexen, aangevuld met concrete zorgvoorbeelden en typische valkuilen.

Het publiek plaatsen van deze handleiding markeert ook de eerste realisatie van een vuurtoren binnen deze Green Deal.

[>> Publicatie 'Handvaten circulair aankopen in de zorgsector'.](#)

In uitvoering

Binnen het LNCA-netwerk wordt ook gewerkt aan een vuurtoren rond een **gemeenschappelijk eisenpakket**. Dit is een set eisen waar het management en aankopers zich toe verbinden om op te nemen in hun toekomstige aanbestedingen, mede-opgemaakt met producenten en leveranciers.

Hiervoor werd collectief beslist om te focussen op twee productcategorieën, waar vervolgens voor elk een apart traject doorlopen wordt richting een gemeenschappelijk eisenpakket. De gekozen productcategorieën zijn geneesmiddelen en voeding.

- Voor **geneesmiddelen** werd een kernteam samengesteld (in samenwerking met het thema Geneesmiddelen in water) en een brede interactieve webinar georganiseerd. Deze online workshop bracht verschillende partners samen, zowel vanuit de zorgsector als andere betrokken sectoren, om zo te komen tot een gedragen eisenpakket. De input hiervan wordt, samen met verzamelde best practices en internationale leerlessen, momenteel verwerkt in een eerste draft.
- Voor **voeding** werd een kernteam samengesteld en worden de voorbereidingen getroffen om een webinar te organiseren in het voorjaar van 2026. Dit kernteam koos voor een focus op duurzame catering.

Voor het **ontsluiten van voorbeeldprojecten duurzame zorg** werd door de facilitators van deze GD een online kennisbibliotheek opgemaakt, als onderdeel van de Green Deal website.

[>> Kennisbibliotheek Duurzame zorg](#)

Deze wegpagina bundelt informatie en kennis over duurzame zorg, gestructureerd aan de hand van trefwoorden. Dit betreft zowel materiaal dat werd aangeboden tijdens de looptijd van deze Green Deal (webinars, presentaties, praktijkervaring...) als extern ondersteunend materiaal (bv. tools en relevante websites). Ook enkele praktijkvoorbeelden zijn opgenomen, waarbij deze vanuit de sociale sector gebundeld staan op de website [Ecoswitch](#).

Deze kennisbibliotheek wordt momenteel onderhouden door de facilitators.

Tijdens de stuurgroep bijeenkomsten wordt telkens de voortgang van de algemene vuurtorens besproken. Hieronder horen ook de vuurtorens m.b.t. **onderlinge afstemming en integratie van bestaande tools** (incl. de kennisbibliotheek) en het komen tot een **gedragen toekomstvisie** voor een blijvende samenwerking richting duurzame zorg, ook na afloop van deze Green Deal. Voor dit laatste worden gedurende 2026 o.a. specifieke interviews ingepland met verschillende actoren binnen de huidige Green Deal.

Gestart, maar nu geblokkeerd

Voor de vuurtoren rond **zorgopleidingen** werd in februari 2025 onder leiding van het Duurzaam Educatiepunt (Departement Omgeving) een online brainstorm opgezet rond 'Duurzame Zorg in opleidingen', waarbij vertegenwoordigers uit het hoger onderwijs, zorgvoorzieningen en sectororganisaties werden samengebracht. Tijdens deze workshop werd de noodzaak om duurzame zorg systematisch te integreren in het hoger onderwijs bevestigd. Daarnaast werd het inspireren via goede praktijkvoorbeelden, inzetten op professionalisering en het structureel verankeren van duurzaamheid in curricula en beroepskwalificaties als cruciale vervolgstappen geïdentificeerd.

Door een hervorming kon niet langer een coördinerende rol opgenomen worden voor het werken aan deze vuurtoren, noch kon dit door een andere actor opgenomen worden.

Gelet op bovenstaande werd door de stuurgroep eind 2025 beslist om hier geen vervolg aan te geven binnen de Green Deal periode.

2. Natuur en gezondheid

In uitvoering

De gekozen vuurtorens binnen dit thema zijn intrinsiek aan elkaar gelinkt en in uitvoering.

De ontwikkeling van de **ZORGNATUUR-plantenkeuzetool** gebeurt binnen een samenwerking tussen de CoP 'Biofilie en gezondheid', de CoP 'Therapeutische tuinen en tuintherapie' en de CoP 'Biodiversiteit en gezondheid'. De inhoudelijke basis van deze tool vertrekt vanuit de functionele, biofiele en biodiversiteitswaarde van planten in een zorgcontext, met expliciete aandacht voor ecologische samenhang en voor de veiligheid en kwetsbaarheid van gebruikers. Het One Health-principe en het streven naar een Optimal Healing Environment fungeren daarbij als onderliggende kaders. Voor deze tool werd beslist te focussen op twee specifieke zorgcontexten, namelijk ouderenzorg en psychiatrische zorg. Dit gezien de vertegenwoordiging van deze sectoren onder de deelnemers van de Green Deal. Per zorgcontext worden drie verschillende fiches van geschikte planten uitgewerkt, namelijk één per type locatie van de plant (buitenruimte, pot en daktuin, kamerplant).

Naast deze fiches wordt ook gewerkt aan een breder toepasbare online versie en specifieke plantenfiches. Deze laatste hebben als doel om per plant inzicht te geven in het potentieel gebruik voor recreatie, activatie of therapie binnen zorgomgevingen. Hierbij wordt het gebruik steeds afgewogen volgens het principe 'de juiste natuur op de juiste plaats voor de juiste doelgroep, in samenhang met ecologische en organisatorische randvoorwaarden'.

M.b.t. het **draaiboek** wordt gewerkt aan een stappenplan om zorgorganisaties te helpen hun terrein in te richten als een helende zorgnatuur-setting. Hiermee wordt een omgeving bedoeld die afgestemd is op kwetsbaarheden, biofilie, functionaliteit en biodiversiteit. Zo kan actief worden ingezet op zorg, activatie of therapie, met aandacht voor zowel herstelbevordering als ecologische samenhang en haalbaarheid.

3. Klimaat en infrastructuur

In uitvoering

In samenwerking met de 'Green Deal Eiwitshift op ons Bord' stellen we een **kookboek samen met lekkere, succesvolle, plantaardige gerechten op maat van grootkeukens in de zorgsetting**.

Deze vuurtoren werd uitgewerkt door de trekker van het subthema Voeding. Het kookboek is onderdeel van het grotere **Plantkracht**-project, geïnitieerd vanuit de Green Deal Eiwitshift op ons Bord en mee ondersteund door deze GD. Het project Plantkracht brengt, naast het kookboek, een brede waaier aan materialen specifiek voor zorgvoorzieningen om met lekkere plantaardige voeding aan de slag te gaan. Dit materiaal komt gebundeld en vrij ter beschikking op de nieuwe website www.smakelijkezorgvooru.be. De lancering hiervan, incl. brede communicatie naar de sector, gebeurde in februari 2026.

Het ontwikkelde Plantkracht-materiaal wordt ook meegenomen in de vuurtoren 'REFUSE' onder het thema Materialen en afval binnen deze GD, namelijk ter ondersteuning bij het begeleidingstraject FoodPlus (zie volgende onderdeel).

Gedurende 2025 werd een conceptversie opgesteld van een **draaiboek voor duurzame mobiliteit**. Deze conceptversie werd voorgesteld op het overkoepelend event op 20 mei, waarna binnen het lerend netwerk gericht feedback ingezameld werd. Dit draaiboek bevond zich eind 2025 in de afwerkingsfase, met als doel te publiceren in 2026.

Voor de vuurtoren rond **fietsleasing** werd in 2025 ingezet op een open brief, om zo de vraag vanuit de Green Deal te stellen naar aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomsten binnen de verschillende paritaire comités. Hiernaast werd op het overkoepelend event van 20 mei een sessie georganiseerd rond fietsleasing in de praktijk.

De Vlaamse overheid stelt een **sjabloon voor vrijwillige duurzaamheidsrapportering (VSME)** ter beschikking via het EEN (European Enterprise Network). Daarnaast werd in 2025 de nieuwe versie Sustatool 2.0 gelanceerd door het MVO Vlaanderen. Deze Sustatool werd zo ingesteld dat je deze ook kan gebruiken om te rapporteren volgens VSME.

- Gezien deze ontwikkelingen werd de focus van de corresponderende vuurtoren rond VSME bijgesteld van het zelf creëren van een sjabloon naar het sectorspecifiek maken van deze bestaande sjablonen.
- Voor de **ondersteuning bij de opmaak van een eigen 'Actieplan Duurzaam Ondernemen'** werd de ontwikkeling van Sustatool 2.0 opgevolgd. Daarnaast zijn gesprekken lopende om deze nog verder af te stemmen aan de sector.

4. Materialen en afval

In uitvoering

De vuurtoren rond **REFUSE** werd in 2025 uitgebreid met een tweede luik, namelijk de **preventie van voedselverlies via het FoodPlus-traject**. Dit begeleidingstraject werd ontwikkeld binnen een nieuwe samenwerking tussen deelnemers FoodWIN, ILVO en Mosquito In The Room. Het is gebaseerd op een multidisciplinaire visie op voeding binnen de zorg met

aandacht voor gezondheid, klimaat en vermijden van verspilling, en maakt ook gebruik van het ontwikkelde materiaal 'Plantkracht' (zie thema Klimaat en infrastructuur). Eind oktober werd het 1ste begeleidingstraject opgestart (looptijd 1 jaar) bij zorgorganisatie AZORG.

M.b.t. de opmaak van een **gids** rond REFUSE werd gekozen om te focussen op wegwerphandschoenen. Enerzijds door het breed (en soms overbodig) gebruik ervan in de zorgsector en anderzijds het beschikbare materiaal hiervoor door de organisatie van een webinar in 2024.

Voor **REUSE** werd gekozen om het TETRA projectvoorstel 'ReCure 2' te ondersteunen vanuit de Green Deal Duurzame Zorg, met als eerste stap een letter of support vanuit de stuurgroep. Binnen dit projectvoorstel, met als ambitie kwalitatief en veilig gebruik van hergebruik, wordt gefocust op de specifieke karakteristieken en context van eerstelijnszorg. Eind 2025 werd bevestigd dat het voorstel financiële ondersteuning krijgt vanuit TETRA en dus effectief van start kan gaan in 2026.

Voor de vuurtoren **RECYCLE** werd in 2025 een werkgroep opgestart voor het opmaken van fiches met zorgproducten geschikt voor recyclage. Deze werkgroep kwam twee keer online samen in 2025.

5. Geneesmiddelen in water

In uitvoering

De gekozen [vuurtorens binnen dit thema](#) zijn intrinsiek aan elkaar gelinkt en in uitvoering.

De themawerkgroepen functioneerden ook in 2025 als een **actief netwerk** waarin projecten, beleidsontwikkelingen en onderzoeksresultaten werden gedeeld en besproken. Voor wat betreft de beleidsontwikkelingen ging het onder meer om dossiers zoals de herziening van de pharmaceutical legislation, de Water Framework Directive, de Urban Wastewater Treatment Directive en de BBT-voorstudie voor waterbeheer bij ziekenhuizen en andere zorgvoorzieningen.

Een van de belangrijkste verwezenlijkingen in 2025 was de aanzienlijke voortgang in de ontwikkeling van **prioriteringstools en leidraden voor ziekenhuizen**. Deze instrumenten ondersteunen zorgvoorzieningen bij het identificeren van geneesmiddelen met de grootste negatieve ecologische impact en bieden handvatten om het beleid hierop af te stemmen.

De activiteiten omvatten onder andere:

- De ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke Exceltool door GhEnToxLab (UGent) voor het prioriteren van actieve farmaceutische ingrediënten (API's) in zorgvoorzieningen, samen met een bijhorende leidraad om de tool correct te gebruiken en de resultaten te vertalen naar concrete acties binnen het ziekenhuis. In 2026 wordt, in samenwerking met VMM, de Vereniging voor Ziekenhuisapothekers (VZA) en GhEnToxLab, volop ingezet op de brede uitrol van deze tool.
- Het opstarten van overleg met de Antibioticatherapie Beleidsgroep (ABTBG) en het Medisch Farmaceutisch Comité (MFC) binnen ziekenhuizen om de resultaten van de prioriteringstool te bespreken en te onderzoeken hoe deze inzichten kunnen worden geïntegreerd in de

evaluatie en selectie van geneesmiddelen.

- De voorbereiding van een gezamenlijke 'Statement of Demand' gericht op duurzamere farmaceutische aankooppraktijken (in samenwerking met trekker van LNCA).

Daarnaast legde de themawerkgroep in 2025 sterk de nadruk op **samenwerking met Nederland en Europese partners**. Dit resulteerde onder meer in:

- Een actieve Vlaamse rol in preparatoire trajecten voor Europese projecten en oproepen, zoals PREWAPHARM, evenals deelname aan internationale netwerksessies.
- Afstemming tussen Vlaamse en Nederlandse initiatieven rond medicijnresten in water, onder andere via de NL-werkgroep Geneesmiddelen en Milieu.

Verder organiseerde de themawerkgroep in 2025 verschillende thematische werksessies om specifieke onderwerpen verder uit te diepen, zoals heruitgave van geneesmiddelen en het gebruik van plaszakken.

Tot slot werd in 2025 ingezet op de sensibilisering van zorgprofessionals (o.a. via opleidingen). Hiervoor werkte de themawerkgroep samen met het Duurzaam Educatiepunt van het Departement Omgeving. Door herstructureringen en de stopzetting van dit educatiepunt zullen echter alternatieve pistes moeten worden verkend om deze sensibiliserende 'vuurtorenfunctie' verder te realiseren (zie ook hierboven bij overkoepelende vuurtorens).

3. Impactanalyse lerend netwerk

De bereikte resultaten tot nu toe, zowel binnen de organisaties (zie 1. Voortgang acties bij deelnemers) als de drive richting collectieve realisaties (zie 2. Voortgang vuurtorens), tonen alvast aan dat er, op basis van inspanningsverbintenissen en samenwerking, animo is bij zorgactoren om aan verduurzaming van de zorg te werken. De werking naar die collectieve doelen (cf. vuurtorens) is specifiek ontstaan door de aanwezigheid van deze Green Deal. Dit leidde al tot afgewerkte instrumenten ter ondersteuning van de transitie naar duurzame zorg (zie 2. Voortgang vuurtorens).

Om de verdere impact van deze Green Deal in kaart te brengen, o.a. op de opgenomen acties binnen de organisaties, werden specifieke impactvragen voor lerende netwerken geïncorporeerd in feedbackformulieren tijdens en na activiteiten, en in de jaarlijkse monitoring. Naast het verzamelen van deze indicatoren voor waardecreatie wordt ook ingezet op het capteren van waardecreatieverhalen. Deze laatste worden ook gedeeld als 'Deelnemers aan het woord' in de nieuwsbrieven.

Op basis van deze (nog lopende) impactanalyse is al duidelijk dat de aanwezigheid van deze Green Deal, naast transversaal overleg en samenwerking, zorgt voor investeringen in innovatieve projecten gericht op de zorgsector (e.g. Gerichte Call Circulaire Zorg van Vlaanderen Circulair en OVAM). Daarnaast trekt het succesvol (inter)nationale partners aan voor nieuwe samenwerkingen (bv. Interreg-project PREWAPHARM) en brengt het een narratief en legitimering voor zorgvoorzieningen om in te zetten op verduurzaming. Deelnemers geven

aan dat het lerend netwerk fungeert als een **katalysator voor actie, kennisuitwisseling en samenwerking** binnen en tussen (zorg)organisaties, die zonder de Green Deal niet haalbaar of inefficiënter was.

